

УДК 334.711:330.322:004.8

Лоза С. П.¹, Лоза Д. Ю.²

¹ канд. екон. наук, доц., Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна.

² здобувач третього рівня вищої освіти, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ ІІІ-АЛГОРИТМІВ ДЛЯ ОЦІНКИ СТАРТАП-ПРОЄКТІВ

Венчурне фінансування в Україні зростає навіть в умовах війни: обсяг публічно розкритих угод сягнув 310,5 млн дол. у 2024 р. та 526 млн дол. у 2025 р., а країна піднялася з 46 на 42 місце у Global Startup Ecosystem Index [1; 2]. Водночас це зростання сконцентроване у кількох великих раундах оборонно-технологічного сектору, тоді як ранні стадії (Pre-seed, Seed) залишаються недофінансованими. Традиційні методи оцінки (DCF, мультиплікаторний аналіз, скорингові моделі Scorecard та Berkus) втрачають прогнозу здатність на ранніх етапах через відсутність фінансової звітності, стабільних грошових потоків та ринкової історії. В результаті інвестори спираються на евристичні судження та інтуїцію, що підвищує ризик помилки та стримує приплив капіталу в українські інноваційні проєкти.

У цьому контексті виникає потреба у трансформації методів венчурного інвестування шляхом інтеграції технологій штучного інтелекту та алгоритмів машинного навчання. Застосування ІІІ дозволяє автоматизувати первинний скринінг проєктів, працювати з масивами неструктурованих даних та зменшити вплив когнітивних упереджень. Зміни охоплюють три базових етапи венчурного процесу: пошук проєктів (Deal Sourcing), первинний відбір (Screening) та глибокий аналіз (Due Diligence).

На етапі пошуку традиційний підхід, за якого фонди очікують заявки від стартапів, поступається проактивному ІІІ-скаутингу. Платформа Beason (SignalFire) відстежує понад 10 млн джерел у реальному часі – від патентних реєстрів і GitHub-активності розробників до динаміки вакансій і рейтингів додатків. Саме завдяки цій системі SignalFire інвестував у Grammarly ще на стадії seed, коли жоден традиційний фонд не розглядав компанію як пріоритетну; згодом її оцінка досягла 13 млрд дол. [3]. Європейський фонд InReach Ventures першим повністю автоматизував sourcing: його платформа DIG обробляє понад 200 джерел даних по європейських стартапах ранніх стадій, що дозволило фонду залучити 53 млн євро від інституційних LP-інвесторів [4].

На етапі первинного відбору ІІІ-моделі переорієнтовуються з фінансових показників на альтернативні дані. Алгоритми обробки природної мови (NLP) аналізують професійні профілі засновників у LinkedIn, тональність згадок продукту у медіа, структуру та аргументацію pitch-

матеріалів. Отримані сигнали зіставляються з матрицями тисяч історичних кейсів успішних та збанкрутілих компаній. Дослідження Shi, проведене на вибірці з майже 25 тис. стартапів, показало, що моделі машинного навчання (Random Forest, XGBoost) досягають понад 90 % точності класифікації за ймовірністю успіху [5].

Для України додаткову цінність мають адаптивні моделі оцінки ризиків. Інтеграція геополітичних, макроекономічних та інфраструктурних змінних у скорингові системи дає змогу відокремити територіальні ризики від технологічного потенціалу конкретного стартапу. Це допомагає іноземним інвесторам диференціювати реальну якість проєкту від загального інформаційного фону, пов'язаного з воєнним станом. Такий підхід узгоджується з Національною стратегією розвитку ШІ до 2030 року, де побудову інвестиційно привабливої ШІ-екосистеми визначено одним із пріоритетів.

Водночас ШІ-підхід має обмеження: моделі, навчені на даних розвинених ринків, можуть некоректно оцінювати стартапи з нетиповим бізнес-середовищем, а проблема інтерпретованості алгоритмів («чорна скринька») ускладнює обґрунтування рішень перед LP-інвесторами.

Таким чином, інтеграція ШІ у венчурний процес здатна частково компенсувати дефіцит структурованої інформації про молоді компанії та знизити суб'єктивність оцінок. Для української екосистеми, де кількість активних стартапів перевищує 2 600, а кількість венчурних фондів у 7,5 разів менша, ніж у Польщі [2], автоматизація скринінгу є необхідною умовою масштабування інвестиційного потоку. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку адаптивних скорингових моделей, які враховуватимуть специфіку країн із високим рівнем невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. InVenture. Ukrainian Venture Capital in 2025: Capital Concentration, Defence Focus, and a Stress Test for the Ecosystem. 2025. <https://inventure.com.ua/en/analytics/investments/ukrainian-venture-capital-in-2025>
2. The Recursive. 5 Reasons to Invest in Ukraine's Startup Ecosystem in 2025. <https://therecursive.com/5-reasons-investing-in-ukraines-startup-ecosystem-in-2025/>
3. SignalFire. Beacon AI Platform. URL: <https://www.signalfire.com>
4. Rebel Fund. 2025 Scorecard of AI-Driven Deal-Sourcing Platforms. 2025. URL: <https://www.rebelfund.vc/blog-posts/signalfire-vs-rebel-fund-vs-inreach-2025-ai-deal-sourcing-platforms>
5. Shi M. Machine learning models for early-stage investment decision making in startups. Managerial and Decision Economics. 2024. DOI: 10.1002/mde.4072